

2. Кучук А.М., Пекарчук В.М. Методологія правових явищ в умовах сучасного правового дискурсу. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. Вип.1 (42). С. 9-12.

3. Сердюк І. А. Інтерпретація поняття методологічний підхід у сучасній правничій науці. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 4. С. 52-58.

4. Кучук А.М. Основи теорії правового поліцентризму: монографія. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 312 с.

5. Кучук А.М. Феномен правового поліцентризму: загальнотеоретичний і методологічний аспекти: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.01. Івано-Франківськ, 2017. 36 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-126>

ЩОДО ПРОБЛЕМАТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Денісенко В. А.

*здобувач кафедри конституційного та адміністративного права
Запорізького національного університету
м. Запоріжжя, Україна*

Комплексний аналіз теоретичних напрацювань, положень чинного законодавства України та практики його реалізації дає змогу встановити, що система забезпечення національної безпеки України формується та розвивається у відповідності до Конституції України та інших нормативно-правових актів, якими врегульовано суспільні відносини у сфері державного регулювання національної безпеки [9, с. 14].

Цілком природно, що недоліки є в кожній системі, але варто усвідомити, наскільки високою може бути ціна такого недоліку, який вплине на функціонування всього механізму системи. Аналогічна ситуація складається і з системою національної безпеки: тут необхідно раціонально оцінювати поточну ситуацію і пропорційно корелювати загрози та виклики, які стоять перед Україною в сучасних умовах.

В цілому на теперішній час можливо говорити, що характерними рисами сучасної глобальної ситуації є наявність «конфліктних точок», націленість окремих держав на реалізацію своїх геополітичних планів та накопичення невирішених соціальних проблем. При цьому, слід вказати, що функціонування системи забезпечення національної безпеки держави обумовлюється особливостями її історичного розвитку, національними традиціями та територіальною приналежністю.

Здебільшого всі такі відмінності зафіксовано в основних нормативно-правових актах.

Разом із тим, поглиблене дослідження практики впровадження цифрової трансформації у національне правове поле дає змогу зробити висновок про те, що забезпечення національної безпеки України на сучасному етапі є заснованим на оперативному реагуванні у випадках відхилення від безпечних рівнів, іншими словами, використовується рефлексивна модель регулювання. Тому до дії спонукає лише факт появи аномалії. Подібний підхід зумовлює втрату спроможності до своєчасного виявлення та адекватного реагування на стадії зародження. Існування держави відбувається виключно за рахунок інерції. Такою є безпека пасивного типу. Абсолютно очевидно, що подібна система є занадто ризикованою, насамперед, по відношенню до основного, але найбільш слабого її елементу – людини так громадянина.

В контексті ж динамічного та активного перебігу процесів глобалізації та міжнародної інтеграції при розробці заходів щодо забезпечення безпеки як складної соціальної системи важливо враховувати її багатогранність, складність та багатоаспектність, у зв'язку з чим постає нагальна потреба у дослідженні сутності та сутнісних характеристик категорії «національна безпека держави» як багатостороннього явища. Багатоаспектність категорії «національна безпека» знаходить свій прояв у її тісному зв'язку та постійній взаємодії з такими категоріями, як «загроза», «ризик» та «небезпека», в основу яких покладено невизначеність як один із головних імпульсів їх існування. З цього приводу влучно зауважив В.А. Ліпкан, констатує, що саме невизначеність виступає базовим атрибутом будь-якої реальності та є джерелом загроз національній безпеці держави, що зумовлює необхідність здійснення більш ґрунтовного аналізу сутності та змісту зазначених категорій у контексті забезпечення безпеки держави від сучасних зовнішніх та внутрішніх загроз [6].

Зазначимо, що ступінь впливу внутрішніх і зовнішніх загроз на стан національної безпеки перебуває у постійній динаміці, що зумовлено динамічними умовами розвитку суспільства. Зазвичай визначальний вплив на стан національної безпеки виявляється у внутрішніх загрозах, втім в окремих випадках деструктивний вплив зовнішніх загроз може суттєво перевищувати небезпеку від внутрішніх загроз, а комбінований вплив внутрішніх і зовнішніх загроз, здебільшого, призводить до наростання загальної загрози [7].

Системні кризові прояви, притаманні сучасному розвитку України, обумовлюють визначення внутрішніх загроз національній безпеці України як таких, що суттєво перевищують зовнішні загрози і можуть призвести до дезінтеграції України, національних техногенних та екологічних катастроф, соціального вибуху або суттєвого обмеження здатності державного апарату розв'язувати внутрішні проблеми та діяти на міжнародній арені.

Тут варто зауважити, що в контексті тісного взаємозв'язку та взаємозалежності внутрішніх та зовнішніх загроз, існування внутрішніх загроз національній безпеці держави детермінує зростання зовнішніх загроз, приміром, неефективне публічне адміністрування в умовах цифрової трансформації зумовлює появу та реалізацію зовнішніх загроз національній безпеці держави [8].

Окремо зауважимо, що в контексті поглиблення інтеграційних процесів та глобалізаційних викликів набуває особливої значущості ідентифікація детермінант, які впливають на національну безпеку. Між тим, детермінанти впливу на національну безпеку, за джерелом виникнення, загалом прийнято поділяти на об'єктивні та суб'єктивні. При цьому, об'єктивні формуються поза участю та всупереч волі держави або її суб'єктів. Суб'єктивні ж детермінанти продукуються в результаті навмисних або ненавмисних дій суб'єктів. Саме тому їх запобігання пов'язане із впливом на суб'єктів правовідносин. Разом із тим, внутрішні детермінанти породжуються поточним станом справ у державі, в той час як джерелами зовнішніх загроз виступають внутрішні джерела, зокрема, негативні тенденції соціально-економічного розвитку [3, с. 32].

Водночас, аналіз сучасного стану системи забезпечення національної безпеки в країні свідчить про те, що концепція забезпечення національної безпеки та всіх її компонентів потребує формування єдиного комплексного бачення щодо: ідентифікації загроз та суб'єктів загроз безпеці; визначення політичних, соціальних, економічних та інформаційних інтересів; виявлення суб'єктів, чия діяльність завдає шкоду життєво важливим інтересам особистості, суспільства та держави; визначення основних чинників та умов, що складаються у сфері забезпечення національної безпеки; аналізу особливостей та механізмів нанесення шкоди життєво важливим інтересам держави; визначення компетенції та взаємовідносин органів, що здійснюють діяльність з забезпечення національної безпеки; формування системи заходів з реалізації життєво важливих суспільних інтересів, діяльності з протидії загрозам та локалізації їх наслідків [2, с. 96].

Підсумовуючи, приходимо до висновку, що питання реалізації життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави, їх захисту від внутрішніх і зовнішніх загроз актуалізується з кожним днем все більше. Адже в основу життєво важливих інтересів покладено сукупність матеріальних та духовних потреб, при задоволенні яких надійно забезпечуються існування та можливості поступального розвитку громадян, суспільства та держави [4].

Разом із тим, як видається, в умовах цифрової трансформації перелік напрямів забезпечення національної безпеки держави невпинно зростає, а тому в умовах цифрової трансформації необхідно виробити та, що найголовніше, впровадити дієвий механізм забезпечення національної безпеки України, який дозволить здійснювати управління не лише

нормативно визначеними загрозами, а й, зважаючи на реалії сьогодення, завчасно виявляти чинники та тенденції, здатні сприяти інтенсифікації загроз національній безпеці в усіх сферах суспільного життя.

Доцільним уявляється також вказати, що найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу є захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки [5, ст. 17]. На жаль, маємо констатувати, що в умовах сьогодення для України основними та найбільш актуальними загрозами національній безпеці стали збройна агресія з боку російської федерації та її повномасштабне вторгнення на територію України [1, с. 481].

Видається, ключовою домінантою ефективною реалізації завдань захисту національних інтересів від реальних і потенційних загроз наразі є активізація реформування структур безпеки і оборони держави та підвищення ефективності діяльності всіх без винятку суб'єктів забезпечення національної безпеки. Безумовно, як і будь-які якісні зміни, зазначене потребує часу, однак від результату здійснення чи не здійснення вказаних кроків буде безпосередньо залежати спроможність держави належним чином захистити власні інтереси.

Поділяючи в цілому позицію вітчизняних дослідників, вважаємо, що вплив цифрової трансформації на специфіку забезпечення національної безпеки України є об'єктивним та неминучим, і з часом тільки підвищується. При цьому, ефективність забезпечення національної безпеки в Україні залежить від рівня пов'язаності національних інтересів та стратегічних національних пріоритетів. А тому перспективними напрямками подальших досліджень є розробка комплексних організаційних, спрямованих на оптимізацію управлінських відносин, і правових, які стосуються внесення змін до нормативно-правових актів, заходів, а також аналіз перспектив поглибленого використання цифрових технологій у сфері забезпечення національної безпеки України.

Література:

1. Izbash K.S., Polishchuk M.I. Observance of human and citizen rights and freedoms in the conditions of implementation of marital law in Ukraine. Міжнародні безпекові студії: управлінські, економічні, технічні, правові, екологічні, інформаційні та психологічні аспекти : колективна монографія. Тбілісі : Авіаційний Університет Грузії, 2023. С. 480–496.

2. Білий В.І., Михальчук В.М. Основні напрями забезпечення національної безпеки держави. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 17. С. 92–98.

3. Кавин О.М., Кавин С.Я., Кавин Б.Я., Кавин Я.М. Економічна безпека в контексті глобалізації зовнішньоекономічної діяльності. Modernization of today's science: experience and trends: II International Scientific and Theoretical Conference. 2022. p. 30–33.

4. Кондратьєв Я.Ю., Ліпкан В.А. Концепція національної безпеки України: теоретико правові аспекти зарубіжного досвіду. Київ: Національна академія внутрішніх справ України, 2003. 20 с.

5. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради*. 1996. № 30. Ст. 141.

6. Ліпкан В.А. Синергетичний і гомеостатичний підходи до системи національної безпеки. *Науковий вісник національної академії внутрішніх справ*. 2003. № 2. С. 104-111.

7. Мігус І.П., Лаптев С.М. Необхідність розмежування понять «загроза» та «ризик» при діагностиці економічної безпеки суб'єктів господарювання. *Ефективна економіка*. № 12. 2011. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_12_5

8. Третяк В.В. Економічна безпека : сутність та умови формування. *Економіка і держава*. 2010. № 1. С. 6–8.

9. Шевченко М.М. Функції та завдання системи забезпечення національної безпеки України в сучасних умовах. *Науково-інформаційний вісник Академії національної безпеки*. 2014. № 3–4. С. 14–24.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-127>

УПРАВЛІНСЬКІ КАТЕГОРІЇ В ПУБЛІЧНОМУ ПРАВІ ТА ЇХ КОНФЛІКТ ІЗ КАТЕГОРІЯМИ НАУКИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Соломаха А. Г.

кандидат юридичних наук, адвокат

У зв'язку із тим, що адміністративне право є однією із головних публічних галузей національного права, пропонуємо більш широко розглянути дану проблематику, а саме, шляхом аналізу наукових підходів до визначення місця менеджменту в публічному праві та діяльності публічно-владних суб'єктів.

Наприклад, К. Бугайчук, досліджуючи місце публічного адміністрування в категоріальному апараті адміністративного права, стверджує: «Публічне адміністрування має розглядатися з позицій публічного менеджменту (public management) як діяльність, що здійснюється всередині системи певного суб'єкта публічної адміністрації та спрямована на оптимізацію його організаційної структури, розроблення та ухвалення управлінських рішень, планування та координацію роботи усіх зацікавлених суб'єктів, раціональний